

Havasi partfutók (*Calidris alpina*) őszi vonulása Mekszikópusztán

Laczik Dénes és Pellinger Attila

Laczik, D. and Pellinger, A. 2008. Autumn migration of Dunlin (*Calidris alpina*) at Mekszikópuszta, North-west Hungary. - Ornis Hung. 15-16: 103-103.

Migration, moult and biometrical data of Dunlin (*Calidris alpina*) migrating and breeding along the coastlines have already been described in detail. On the contrary, there is quite few information available on Dunlins moving through the continent.

In this study the main characteristics of migration dynamics were investigated in North-west Hungary at Mekszikópuszta, Lake Fertő. The lake itself and its surroundings - including natural alkaline lakes and artificially restored habitats - provide suitable feeding sites in autumn for shorebirds passing through the area. Thus it is an important stopover site also for Dunlins. The results of ringing between 1992 and 2003 revealed that primarily juvenile Dunlins stopped at the area during migration. The ratio of adult birds was about 1%. Weekly surveys between 1998 and 2003 showed that there were two - occasionally three - migratory waves each fall season cumulating in mid September and early October. The third wave could occur as late as early November. Feeding activity of Dunlins increased at night, though birds foraging in the daytime could be observed when migration was at its peak. Average stopover length was longer at the beginning of the migration (3.5 days) than at the end of it (less than 1 day). Similarly, relative change of body mass was significantly higher in mid September than in October. Body mass increased for 8-10 days after ringing, decreased for a few days and after that started to grow again. Therefore, optimal stopover length was 8-10 days. Pattern of body mass change was different at birds having arrived earlier than those appearing later, characterized by a flatter curve than of the latter group. According to the timing of migration and biometrical measurements, the nominate subspecies *Calidris alpina alpina* uses this area as a stopover site. Out of 1834 Dunlins ringed at the study area, a total of 23 recoveries have been obtained abroad. Moreover, 8 birds were caught wearing foreign ring. These recoveries clearly show the connections among the Baltic, North Adriatic and Black Sea coasts and the Carpathian Basin. Direct and indirect recoveries provide an evidence of loop migration: first-year birds follow different routes than adults.

A havasi partfutók vonulásának, vedlésének, a költőállományok biometriai jellemzőinek részletes feltárását a faj szempontjából jelentős tengerparti területeken az ott tevékenykedő kutatók elvégezték. A kontinens belsejében a Fertő tó mellett vizsgáltuk a vonulás időzítését és jellemzőit, 1992-2003 között gyűrűzésekkel, valamint 1998. márciusától heti rendszerességgel, egységesített számlálásokkal. Biometriai mérésekkel és visszafogási adatokkal próbáltuk eldönteni az átvonuló egyedek alfaji hovatartozását. Munkánkban elsősorban a számlálási eredményekre és az 1999-es őszi vonuláskor végzett gyűrűzések adataira támaszkodtunk a minta értékelhető elemszáma miatt.

Kutatásaink alapján túlnyomórészt a faj fiatal egyedei választják a kontinentális vándorlás Kárpát-medencén keresztül húzódó útvonalát. Vonulásuk legalább két hullámban zajlik le, általában egy szeptember közepi és egy október eleji csúccsal. A vonulás időzítése, a biometriai adatok és a külföldi visszafogások alapján elsősorban a *C. a. alpina* alfaj számára jelentenek pihenő- és táplálkozóhelyet vonulásuk során a Fertő tó nádasának iszap-padjai és a Fertőzug szikes tavai. Feltehetően a terület táplálékkínálata az idővel csökken, ezért a vonulás első szakaszában érkezők átlagosan több napot töltenek a területen, tömeggyarapodásuk is nagyobb, mint a vonulás későbbi időszakában érkezők esetében. A vonulás előrehaladtával a táplálkozási periódus áttevődik az éjszakai órákra, míg a nappalt - más tavakon, nagyrészt Ausztriában - pihenéssel töltik a madarak. A vizsgálati területen időző madarak tömeggyarapodása az érkezés utáni 8-10. napon éri el maximumát.

Laczik D., Állami Erdészeti Szolgálat Pécsi Igazgatósága, 7633 Pécs, Lázár Vilmos u. 12., e-mail: Laczik.Denes@aes.hu

Pellinger A., Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság, 9435 Sarród, Rév-Kócsagvár, e-mail: pellingera@freemail.hu

